

O RECENTĂ ACHIZIȚIE A MUZEULUI NAȚIONAL DE ISTORIE A ROMÂNIEI: UN VAS DE TIP PHIALA

George TROHANI

UNE RECENTE ACQUISITION DU MUSÉE NATIONAL D'HISTOIRE DE LA ROUMANIE – UN VASE DE TIP PHIALE

Récemment, dans les collections du Musée National d'Histoire de la Roumanie est entré une pièce d'exception – un vase de type phiale, en argent, découvert dans les alentours de la commune Măgurele, au sud-ouest de Bucarest. La phiale est décoré avec des cannelures-côtes et des signes punctiformes qui reproduisent un animal et des lettres. Le vase date, probablement, du IIIe siècle av. J.C.

MOTS CLEFS : Gètes, phiale argent

CUVINTE CHEIE: geți, *phiale* din argint

Relativ recent Muzeul Național de Istorie a României a intrat în posesia unei piese de excepție. Dată fiind frumusețea și importanța ei o vom prezenta în cele urmează¹.

Este vorba despre un mic **vas de tip phiala**, din argint, descoperit, după spusele donatorului, de un grup de copii în preajma comunei Măgurele, situată la sud-vest de București (Pl. 1).

Vasul are o înălțime de 3,9 cm. Gura vasului este largă, rotundă, având un diametru la exterior de 9,9 cm. Buza este rotunjită și puțin evazată spre exterior, iar la interior prezintă un prag. Partea superioară a corpului, înaltă de 2,75 cm, este tronconică cu pereții arcuiți. Unirea cu partea inferioară se face printr-o zonă carenată ce constituie diametrul maxim, ce are 7,6 cm la exterior. Partea inferioară, înaltă de 0,85 cm, are forma unui trunchi de sferă. Corpul se sprijină pe un picior inelar, înalt de 0,3 cm și cu diametrul de 3,45 cm. Grosimea pereților vasului variază de la 0,2 cm, în dreptul buzei, la 0,4 cm la mijlocul părții inferioare a corpului, pentru ca în centrul aceiași părți inferioare să fie de 0,25 cm.

Cele trei părți ale vasului —partea superioară a corpului, cea inferioară și

piciorul inelar— par a fi lucrate separat și apoi sudate.

La exterior vasul este decorat cu caneluri-coaste foarte dese. Partea superioară a corpului este divizată în opt registre relativ egale, despărțite între ele, alternativ, printr-un romb și o ovă ascuțită în partea de sus și cea de jos, dispuse vertical. Orizontal, spațiul dintre ove este împărțit, la rândul său, pe jumătate, printr-o linie incizată. Câte o linie incizată delimitează, sus și jos, spațiul decorat constituit din acele caneluri-coaste ce sunt paralele cu laturile celor două romburi.

Zona de deasupra unuia dintre romburi prezintă o deteriorare recentă, gen tăietură, ce constituie punct de reper pentru descrierea decorului, în sensul că registrul superior, dintre rombul nr. 1 și ovele nr. 1 și 4, are la stânga rombului, spre ova nr. 4, 19 caneluri-coaste, iar la dreapta rombului, spre ova nr. 1, 20 de astfel de caneluri-coaste. În schimb registrul inferior conține la stânga 20 de caneluri-coaste, iar la dreapta 19, adică invers decât cel superior.

Spațiul dintre ovele nr. 1 și 2 este înjumătățit, la rândul său, de rombul nr. 2. Astfel, între ova nr. 1 și rombul nr. 2, atât în registrul superior, cât și în cel inferior sunt doar 17 caneluri-coaste. În schimb, între rombul nr. 2 și ova nr. 2 sunt în registrul superior 21 de caneluri-coaste, iar în cel inferior 18.

Spațiul dintre ovele nr. 2 și 3 cuprinde între ova nr. 2 și rombul nr. 3 în registrul

¹ Piesa a fost prezentată, pentru prima dată, la Colocviul internațional dedicat regretatului arheolog Eugen Comșa, la împlinirea a 85 de ani de viață, octombrie 2008.

superior 21 de caneluri-coaste, iar în registrul inferior 20. Între romb 1 nr. 3 și ova nr. 3 sunt în registrul superior 20 caneluri-coaste, iar în cel inferior 19.

Spațiul dintre ovele nr. 3 și 4 cuprinde în registrul superior între ova nr. 3 și romb 1 nr. 4 un număr de 23 caneluri-coaste, iar între romb 1 nr. 4 și ova nr. 4 se află 20 caneluri-coaste. În schimb, în registrul inferior, între ova nr. 3 și romb 1 nr. 4 se află 20 de caneluri-coaste, iar între romb 1 nr. 4 și ova nr. 4 doar 19 caneluri-coaste.

	Romb 1 – ova 1	ova 1 – romb 2	Romb 2 – ova 2	ova 2 – romb 3	Romb 3 – ova 3	ova 3 – romb 4	Romb 4 – ova 4	Ova 4 – romb 1
Reg. Sup.	20	17	21	21	20	23	20	19
Reg. Inf.	19	17	18	20	19	20	19	20

Fundul vasului, adică spațiul cuprins în interiorul cercului format de piciorul inelar este drept și bine cizelat. În centrul său se află o adâncitură rotundă provenită probabil de la suportul pe care a fost prelucrat vasul într-o primă fază. În schimb, chiar pe marginea spațiului liber de lângă piciorul inelar sunt redade, punctiform, cu ajutorul unui punctator foarte fin, diferite figuri și semne.

De la stânga spre dreapta se observă mai întâi conturul unui animal, ce pare a fi un iepure alergând. Corpul și capul sunt două ovale tangente, corpul mai mare, iar capul mai mic. În față sunt două picioare – cel din stânga redat prin 5 puncte, iar cel din dreapta prin 3. În spate este doar un picior din 5 puncte, sub el aflându-se un

Partea inferioară a corpului este și ea decorată cu un număr de 86 caneluri-coaste situate între o linie incizată trasată sub diametrul maxim și până în piciorul-fund inelar.

În eventualitatea unor interpretări viitoare, pentru care în prezent nu vedem decât măiestria argintarului, redăm în tabelul de mai jos situația constatată și enunțată mai sus, dar doar pentru partea superioară a corpului.

mic pătrat redat prin șase puncte. Iepurele aleargă spre o figură ce ar putea reprezenta un copac sau, mai curând, litera A mare de mână, urmată, la relativ mică distanță, de două linii verticale, paralele – eventual 2 de I, primul redat prin 6 puncte, iar al doilea prin 7. Urmează, puțin mai departe, un P, un S și o mică linie orizontală formată din 7 puncte. La o distanță ceva mai mare se află un P sau poate un R, apoi iarăși două linii verticale și paralele – prima din 3 puncte, următoarea doar din 2. La distanță iarăși un eventual P, un S și în final 3 puncte dispuse fără ordine.

Vasul a fost supus și unei analize fizico-chimice de către colegul fizician dl. Gheorghe Niculescu care a constatat următoarea componență metalică :

	Interior corp	Interior buză
Argint	94,16 % * 0,34	93,72
Cupru	5,36 % * 0,12	5,00
Plumb	0,48 % * 0,03	0,49
Staniu		0,79

Acestea sunt datele de care dispunem până în prezent privind această eventuală descoperire fortuită. În privința datării rezolvarea problemei ar fi eventual simplă. Zona Măgurele ar putea reprezenta nordul arealului cu

descoperiri din secolele IV–III a. Chr. reprezentat de punctele Bălănoaia (cazan de bronz), Daia (locuire), Chirnogi (mormânt cu caracter princiar), Căscioarele (locuire) sau estul aceluiași areal cu descoperirile de la

Peretu (mormânt princiar), Zimnicea (locuire și necropolă), Făcău (mormânt cu caracter princiar), Popești (locuire) etc. Descoperirile menționate fiind arhicunoscute în rândul specialiștilor nu credem că trebuie făcută o trimitere bibliografică.

Decorul cu caneluri-coaste este deseori întâlnit pe vasele de tip *phiala* din argint, atât de la Peretu, cât și de la Agighiol, Rogozen (Bulgaria) etc. Vasul de la Măgurele, prin dimensiuni, formă și decor ar putea data, după părerea noastră, din secolul III a. Chr.,

fiind un produs ceva mai recent decât descoperirile amintite mai sus.

Ceea ce în prezent este încă inexplicabil sunt semnele redată punctat de pe fundul vasului care se aseamănă cu literele din alfabetul latin și nu grecesc, ceea ce este inexplicabil. Au fost eventual făcute ulterior sau țin tot de măiestria argintarului. Întrebarea rămâne, pentru moment, fără răspuns. Am dorit însă să punem în circuitul științific această piesă pentru ca eventuale date viitoare să ne poată lămurii mai bine.

LISTA ILUSTRAȚIEI

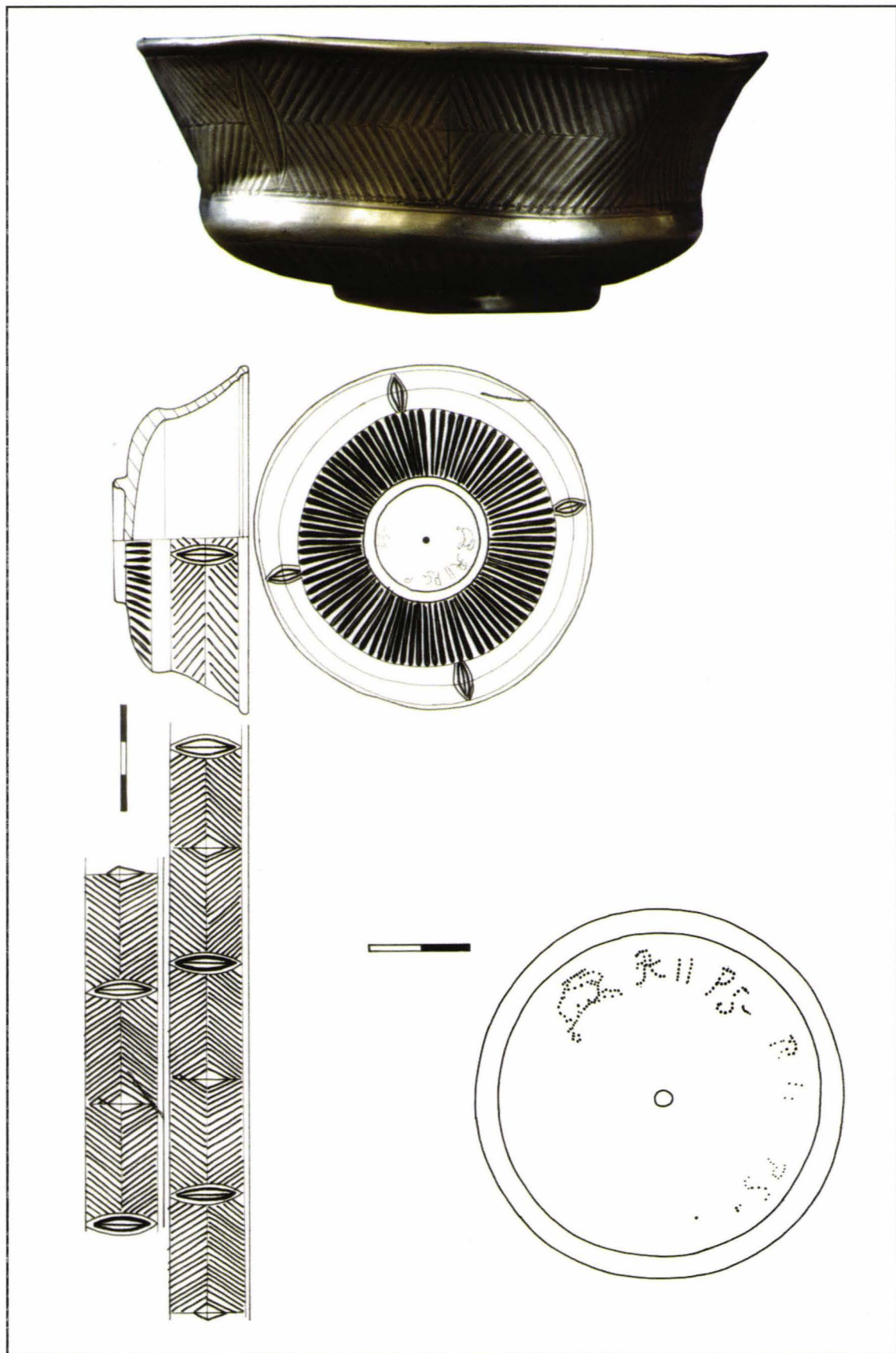
Pl. 1 — Vas *phiala* din argint, de la Măgurele

EXPLICATION DES FIGURES

Pl. 1 — Vase de type *phiale* en argent, de Măgurele

George TROHANI
Muzeul Național de Istorie a României
Secția Arheologie
Calea Victoriei 12, 030026, București.
gtrohani@yahoo.com

Pl. 1 – Vas de tip *phiale* din argint, de la Măgurele.